

Nr 57.

Ankom till Riksdagens kansli den 2 maj 1911 kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under fjärde hufvudtiteln gjorda framställning angående kasernbyggnader för armén.

(1:a Afd.)

I den till innevarande års Riksdag aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t under riksstatsens fjärde hufvudtitel i *punkten 32* föreslagit Riksdagen att utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1912 anvisa 3,250,000 kronor.

Angående denna framställning har föredragande departementschefen uti statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden den 13 januari anfört följande:

»Vid 1906 års Riksdag beviljades 21,744,000 kronor till uppförande af nya kasernetablissemang för följande femton infanteriregementen, nämligen: Lifregementets grenadjärer, Första och Andra lifgrenadjärregementena, Västgöta regemente, Upplands infanteriregemente, Skaraborgs, Södermanlands, Kronobergs, Jönköpings, Älfsborgs, Bohusläns, Kalmar och Värmlands regementen samt Norra och Södra skånska infanteriregementena.

Af det beviljade beloppet anvisade 1906 års Riksdag 4,400,000 kronor, 1907 års Riksdag ett lika stort belopp, 1908 års Riksdag 850,000 kronor och 1909 års Riksdag 1,000,000 kronor, eller tillhoppa 10,650,000 kronor.

Sedan för följande kasernetablissemang antagits entreprenadanbud på grundläggning och byggnader, nämligen: för Lifregementets grenad-

järer i Örebro, för Värmlands regemente i Karlstad och Upplands infanteriregemente i Uppsala, samt nådig fastställelse meddelats å förslag till kasernetablissemang för Bohusläns regemente i Uddevalla och Skaraborgs regemente i Sköfde, framlade kasernbyggnadsnämnden med underdåniga skrifvelser den 11 november och den 15 december 1909 olika alternativ för kasernbyggnadsarbetets ordnande med en till hvarje alternativ hörande finansplan, däri på de olika byggnadsåren fördelats ej mindre den i proposition nr 177 till 1908 års Riksdag uppgifna kostnadssumman af omkring 33 miljoner kronor, än äfven utgifterna för en del beräknade, jämväl i berörda proposition antydda terasserings-, sprängnings- och grundförstärkningsarbeten.

Enligt ett af dessa alternativ skulle 3 etablissemang påbörjas under hvart af åren 1909—1913 och partiell forcering äga rum åren 1910 och 1911. Byggnadstiden skulle omfatta 3 1/2 år för hvarje etablissemang samt 7 1/2 å 8 år i sin helhet. Härigenom skulle åren 1912 och 1913 arbetet å nio etablissemang komma att vara samtidigt i gång förutom smärre förarbeten å ytterligare tre etablissemang. Under åren 1911 och 1914 skulle arbeten af större omfattning likaledes samtidigt pågå å nio platser.

Enligt denna byggnadsplan skulle vidare ofvan angifna omkring 33 miljoner kronor fördelas på byggnadsåren sålunda:

	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916
miljoner kronor	0,6	3,5	5,2	6,6	6	5,2	4	2

Såsom jag uti det vid statsverkspropositionen till 1910 års Riksdag fogade statsrådsprotokollet anförde, skulle enligt denna byggnadsplan, hvilken jag ansåg vara den lämpligaste, kasernbyggnadsarbetet under åren 1909, 1910 och 1911 kräva tillhoppa omkring 9,3 miljoner kronor. Eftersom Riksdagen emellertid redan anvisat tillhoppa 10,650,000 kronor, skulle således ingen anvisning då behöfvas, utan arbetet till 1911 års slut kunna försiggå för redan anvisade medel. Men då enligt nämnda byggnadsplan kasernbyggnadsarbetet under år 1912 skulle kräva omkring 6,6 miljoner kronor, syntes det mig vara klokt att underlätta statsregleringen för år 1912 därigenom, att redan 1910 års Riksdag anvisade 1,000,000 kronor.

Med gillande af denna min mening föreslog Eders Kungl. Maj:t 1910 års Riksdag att för år 1911 anvisa 1,000,000 kronor af det utaf 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor.

Riksdagen fann i likhet med mig ofvan upptagna alternativ vara det lämpligaste och biföll Eders Kungl. Maj:ts framställning.

Därmed hade Riksdagen sålunda af det för ifrågavarande ändamål beviljade beloppet anvisat tillhopa 11,650,000 kronor.

Uti underdånig skrivelse den 16 november 1910 har nu arméns kasernbyggnadsnämnd öfverlämnat redogörelse för sin byggnadsverksamhet under år 1910, därvid nämnden, som numera antagit entreprenadkontrakt jämväl för uppförandet af kasernetablissemangen för Bohusläns och Skaraborgs regementen, meddelat, att arbetena å de olika byggnadsplatserna — Örebro, Karlstad, Uppsala, Uddevalla och Sköfde — i allmänhet fortgått efter beräkning. Dock hade någon tidsförsening uppstått för en del arbeten i Örebro på grund af svåra grundläggningsförhållanden samt tidsödande och svåra gräfnings- och sprängningsarbeten för erforderliga rörgrafvar samt i Karlstad till följd af oväntadt stora svårigheter beträffande bergsprängnings- och grundläggningsarbeten. Härjämte hade uppförandet af byggnaderna å sistnämnda plats icke oväsentligt försenats genom strejk inom muryrket och byggnadsentreprenörens förvällande i öfrigt. I Uppsala, Sköfde och Uddevalla hade arbetena däremot fortskridit efter beräkning och utan afsevärda förseningar.

Utgifterna för år 1910, som enligt ofvanberörda af Riksdagen godkända byggnadsplan beräknats till 3,5 miljoner kronor, hade uppgått till allenast omkring 2,5 miljoner kronor. Då emellertid en stor del af de hittills föreliggande svårigheterna syntes hafva öfvervunnits, hoppades nämnden kunna inom den närmaste tiden medhiinna motsvarande arbeten.

Genom anbefalld förändring af arbetsplanen hade byggnadsarbetena för Kalmar regementes etablissemang, hvartill samtliga ritningar och utredningar för hittills anvisad plats legat färdiga för godkännande, icke påbörjats. I dess ställe hade utredning verkställts och ritningar utarbetats för uppförande af ett etablissemang för Jönköpings regemente. Ehuru härigenom inträdt ett uppehåll i arbetenas jämna fortgång och ett icke obetydligt minskande af penningåtgången under denna tid, hade nämnden för sin del icke funnit anledning att för närvarande frångå den förut fastställda planen för arbetenas fullföljande under närmaste tiden. På grund häraf ansåge nämnden penningbehovet för år 1912 icke böra beräknas lägre än enligt hvad som angäfvos i ofvan-nämnda byggnadsplan, eller omkring 6,6 miljoner.

Jämte den ofvan beskrifna af Riksdagen godkända byggnadsplanen hade kasernbyggnadsnämnden framlagt två andra sådana. Alla tre al-

ternativen voro lika därutinnan, att kasernbyggandet högst betydligt skulle ökas år 1911, nå sin största omfattning under år 1912 och där- efter långsamt aftaga. Beträffande samtliga alternativen kunde således åren 1911 och 1912 sägas vara de ur byggnadssynpunkt svåraste åren. Under dessa två åren afsågo de olika alternativen en sammanlagd bygg- nadsverksamhet motsvarande följande belopp: första alternativet 14,7 miljoner, andra alternativet 12,5 miljoner samt tredje alternativet — det som sedermera godkändes — 11,8 miljoner kronor.

Kasernbyggnadsnämnden hade förordat det tredje alternativet just därför, att byggnadsverksamheten därigenom jämnare fördelades på de olika åren. Med vårt lands begränsade tillgångar på arbetskrafter och arbetsprestationer ansågs det nämligen omöjligt att utan en väsentlig ökning af priserna forcera arbetet öfver en viss gräns. När jag för min del förordade det tredje alternativet, framhöll jag uttryckligen denna synpunkt; och jag har ingen anledning tro, att Riksdagen vid godkännande af samma tredje alternativ sett bort därifrån. Det torde vara en själfklar sak, att denna begränsning af byggnadsverksamheten måste anses nödvändig, särskildt under de två åren 1911 och 1912, som jag ofvan betecknat såsom de svåraste åren.

Nu har emellertid kasernbyggnadsnämnden genom sin nyss refere- rade framställning ställt i utsikt, att byggnadsverksamheten under de två åren 1911 och 1912 skulle, för att det försummade måtte återvinnas, komma att motsvara icke såsom förut bestämts 11,8 miljoner utan 12,8 miljoner kronor, det vill säga, att under de två svåraste åren skulle byggnadsverksamheten öfverskrida, hvad som i andra alternativet afsetts och som redan förkastats just därför, att det var för mycket.

Det synes mig dock som om det framför allt under de ur bygg- nadssynpunkt svåraste åren måste vara angeläget att icke öfverskrida de fastställda gränserna. Skall det försummade återvinnas, torde detta böra ske under den därpå följande tiden.

Enligt mitt förmenande bör således byggnadsverksamheten under åren 1911 och 1912 hållas vid den bestämda, motsvarande 11,8 miljoner kronor. Under åren 1909 och 1910 har kasernbyggandet faktiskt kostat resp. 0,6 och 2,5 miljoner kronor. Under tiden från och med år 1909 till och med år 1912 skulle således byggnadsverksamheten kräfva (0,6 + 2,5 + 11,8 =) 14,9 miljoner kronor. Då emellertid Riksdagen, såsom jag förut omnämnt, för ifrågavarande ändamål redan anvisat 11,650,000 kronor, skulle således vara tillräckligt, om af Riksdagen för år 1912 anvisades skillnaden mellan dessa båda belopp eller 3,250,000 kronor.»

För bedömande af kasernbyggnadsfrågornas nuvarande läge har utskottet inhämtat närmare upplysningar beträffande användningen af de anslag till kasernbyggnader vid armén, som sedan år 1901 af Riksdagen beviljats m. m., äfvensom i vissa andra afseenden, och bifogas vid detta utlåtande de uppgifter i ämnet, som kommit utskottet till handa (Bilagorna A—D).

Af dessa bilagor framgår, att för flera regementen entreprenader för de blifvande kasernbyggnaderna ännu icke blifvit upprättade. Vid sådant förhållande har utskottet, som visserligen erinrar sig, att Riksdagen år 1906 åt Kungl. Maj:t öfverlämnat rätten att bestämma om regementenas förläggning, dock velat uttala den uppfattning, att det vore mycket önskvärdt, att i vissa fall en revision af bestämmelserna om kasernernas förläggningsorter kunde vidtagas.

Med vidhållande af hvad Riksdagen i kasernbyggnadsfrågor uttalat åren 1902, 1906 och 1908 (Riksdagens skrivelser år 1902 nr 113 sid. 27—30, år 1906 nr 87 sid. 13—14 och år 1908 nr 4 sid. 21—26) har utskottet, som anser sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande framställning, velat framhålla önskvärdheten af att i fråga om de nya extra byggnader, som ansetts böra tillkomma, exempelvis tvättinrättningarna, dessa byggnader, där så ske kan, anordnas så, att de blifva gemensamma för två eller flera truppförband.

Likaledes har utskottet funnit önskvärdt, att de tillfällen icke lämnas obegagnade, då underofficersbostäder kunna beredas utan särskilda nybyggnader.

Under uttalande häraf får utskottet hemställa,

att Riksdagen må utaf det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1912 anvisa 3,250,000 kronor.

Stockholm den 2 maj 1911.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservationer:

af herrar *J. T. Gripenstedt*, grefve *P. O. L. Klingspor*, friherre *C. H. Falkenberg* och friherre *J. G. Beck-Früs* mot viss del af motiveringen,

af herrar *F. W. Thorsson* och *K. V. Rydén*, som ansett, att utskottet bort hemställa,

att Riksdagen må af det af 1906 års Riksdag till uppförande af kasernetablissemang för femton infanteriregementen beviljade anslaget, 21,744,000 kronor, å extra stat för år 1912 anvisa 1,500,000 kronor.

Det skulle här antecknas, att herrar *E. A. G. A. Wijkander*, *K. Starbäck* och *A. Ekman* icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet, herr Starbäck på grund af arbete inom annat utskott.

Bilaga A.

P. M.

angående de kasärnbyggnadsarbeten, hvartill 1901 och 1902 samt 1904 års Riksdagar beviljat medel.

A. Fullbordade kasärnetablissemment.

<i>a. Nya kasärnetablissemment.</i>	Kostnad.		
Karlskrona grenadjärregemente	kr. 1,031,000: —		
Hallands regemente	» 1,102,043: 43		
Vendes artilleriregemente	» 1,143,500: —		
Skånska trängkåren	» 694,321: 10		
Smålands husarregemente	» 1,280,460: 89		
Lifregementets husarer	» 1,088,066: 40		
Göta trängkår	» 616,066: 40		
Vaxholms grenadjärregemente	» 1,814,497: 57		
Västmanlands regemente	» 1,292,662: —		
Västmanlands trängkår	» 555,056: 60		
Fästningsingenjörkompaniet i Karlskrona	» 228,000: —		
Fästningsingenjörkompaniet i Vaxholm	» 231,764: 05		
Svea trängkår	» 745,566: 50		
Gottlands infanteriregemente	» 1,195,711: 02		
Norrbottens regemente	} » 3,665,000: — *)		
Norrlands artilleriregemente i Boden			
Bodens ingenjörkår			
Dalregementet	} » 1,318,000: —		
Hälsinge regemente		} » 1,344,000: —	
Västerbottens regemente			} » 1,449,590: 12 (**)
Jämtlands fältjägerregemente			
Västernorrlands regemente	} » 1,474,624: —		
		kr. 23,648,237: 35	
		Transport kr. 23,648,237: 35	

*) Etablissemmenten i det närmaste fullbordade; exakt slutkostnad kan ännu ej angifvas.

***) Redovisning ännu ej fullständigt inkommen, hvarför någon jämkning kan komma att äga rum å dessa belopp.

Transport kr. 23,648,237: 35

b. Utvidgning af äldre kasärnetablissemment.

	Kostnad.	
Kronprinsens husarregemente.....	kr. 273,500: —	
Skånska dragonregementet	» 618,574: 76	
Smålands artilleriregemente	» 587,210: 46	
Göta artilleriregemente.....	» 435,450: —	
Svea lifgarde.....	} » 580,140: —	
Göta lifgarde.....		
Lifgardet till häst	» 104,500: —	
Svea artilleriregemente.....	» 301,000: —	
Lifregementets dragoner.....	» 562,000: —	
Norrlands artilleriregemente i Östersund	» 91,000: —	
Norrlands trängkår.....	» 239,482: —	
Upplands artilleriregemente.....	» 627,346: 53	
Norrlands dragonregemente	» 586,109: 86	
Fälttelegrafkåren	» 33,330: 90	» 5,039,644: 51

B. Kasärnetablissemment under uppförande.

	Anslag. ¹	
Skånska husarregementet (5 skvadroner).....	kr. 1,440,000: —	
Skånska dragonregementets II bataljon	» 880,000: —	
Östgöta trängkår	» 715,000: —	» 3,035,000: —

De för dessa tre kasärnetablissemment beviljade anslagen äro i sin helhet af Riksdagen anvisade.

Stockholm den 14 mars 1911.

CARL LUNDQUIST.

Afd.-chef vid Fort:nsdepts kasernbyggnadsafd.

Kronor 31,722,881: 86

Härtill komma kostnaderna för:

Gemensamt sjukhus i Sköfde	kr. 104,592: 23
Tillbyggnader å de gamla mötesplatserna	» 1,945,000: —
Summa kronor	33,772,474: 09

Tillgångar.

Enligt nåd. proposition nr ⁵¹ / ₁₉₀₈ sid. 14 utgöra de disponibla medlen för de af 1901 och 1902 års Riksdagar beviljade kasernbyggnadsarbetena	kr. 23,432,549: 19
Till täckande af brist å dessa arbeten har 1908 års Riksdag anvisat tillhoppa (se nåd. prop. nr ⁵¹ / ₁₉₀₈ sid. 18)	» 3,415,403: 51
Transport	kr. 26,847,952: 70

	Transport kr. 26,847,952: 70
Till uppförande af fem infanterikasärnetablissemment (för Dalregementet, Hälsinge regemente, Västerbottens regemente, Jämtlands fältjägarregemente och Västernorrlands regemente) har 1904 års Riksdag beviljat..... »	6,800,000: —
Enligt nåd. bref den 8 juni 1906 och den 28 september 1907 har för Västernorrlands regemente (på grund af ökade grundläggningskostnader m. m.) ytterligare anvisats »	135,000: —
	Summa kronor 33,782,952: 70

Således finnes en behållning af kronor 10,478: 61.

Anm. För Skånska husarregementets kasärnetablissemment får arméförvaltningens fortifikationsdepartement enligt nåd. bref den 27 maj 1909 ytterligare disponera ett belopp af 45,350 kronor utöfver det af Riksdagen beviljade anslaget af 1,440,000 kronor.

Stockholm den 18 mars 1911.

GEORG HAGLUND.

Löjtnant.

Bilaga B.

Till Chefen för Kungl. Landtförsvarsdepartementet
Herr Statsrådet m. m. O. B. Malm.

Sedan undertecknad blifvit anbefalld att aflämna en redogörelse för Arméns Kasernbyggnadsnämnds arbeten till dato, får jag härmed vördsamt anföra följande:

- 1) Kasernetablissemment, som till dato blifvit af Kungl. Maj:t godkända och för hvilka en stor del arbeten äro utförda och åtskilliga aftal träffade.

Såsom framgår af bifogade *tablå bilaga nr 1*, hafva ritningar och kostnadsberäkningar utarbetats samt förslagen i sin helhet af Kungl. Maj:t godkänts till utförande för följande regementens kasernetablissemment, nämligen:

Lifregementets grenadjärer, Örebro,
Värmlands regemente, Karlstad,
Upplands infanteriregemente, Uppsala,
Skaraborgs regemente, Sköfde,
Bohusläns regemente, Uddevalla, och
Jönköpings regemente, Jönköping.

Af dessa etablissemang äro en stor del byggnader uppförda och under tak för etablissemangen i Örebro, Karlstad och Uppsala, hvaremot uti Skövde och Uddevalla några af de större byggnaderna, såsom kaserner och kanslihus, äro till större delen uppförda.

För etablissemangtet i Jönköping är grundläggningsentreprenad för en tid sedan utlämnad för anbuds ingifvande och handlingar för den stora byggnadsentreprenaden under utarbetande.

Såsom framgår af *bilaga nr 2*, har det genom täflingar i delade entreprenader för olika slag af arbeten, såsom grundläggningar, byggnadernas murverk och stommar m. m., rörledningsarbeten, värmeledningsanläggningar och belysningsanordningar, lyckats Nämnden att i allmänhet vinna besparingar å de enligt gängse priser beräknade kostnaderna.

2) Arbeten med förberedelser för blifvande kasernetablissemang.

Ritningar och kostnadsberäkningar uppgjordes nästlidet år och voro färdiga för aflämnande till godkännande för Kalmar regementes etablissemang, afsedt att förläggas i Eksjö, men har förslaget på särskild order blifvit lagdt åt sidan, tills dess närmare besked om dess användande lämnats. I dess ställe utarbetades förslag och ritningar för Jönköpings regementes etablissemang, som af Kungl. Maj:t godkändes i december 1910.

För Älfsborgs regementes etablissemang i Borås äro förslag och ritningar nästan färdiga och kostnadsberäkningar under förberedelse. För de båda Lifgrenadjärregementenas kasernetablissemang i Linköping äro fullständiga situationsplaner utarbetade, hvilka underställts arméfördelningschefens och de båda regementschefernas granskning oeh godkännande.

Byggnadsritningar och kostnadsberäkningar äro under utarbetande.

För sistnämnda tre städer, Eksjö, Borås och Linköping, äro preliminära aftal träffade angående leverans af gas, vatten och elektrisk belysning samt angående behöfliga anordningar för framdragande af afloppsledningar.

Stockholm den 14 mars 1911.

För Arméns Kasernbyggnadsnämnd:

P. AX. LINDAHL.

*Bilaga nr 1
till Bilaga B.*

Tablå,

utvisande kostnader enligt fastställda kostnadsförslag m. m. för de af Arméns
Kasernbyggnadsnämnd under uppförande varande kasernetablissemment.

Etablissemment för	Ritningar etc. fast- ställdes genom nåd. bref den	Kostnader enligt fastställda kostnadsförslag.		
		Enligt före- liggande program.	Extra utöfver detta.	Summa.
Lifregementets grenadjärer	22 jan. 1909	2,251,800 —	21,000 *) —	2,272,800 —
Varmlands regemente	19 febr. 1909	2,306,000 —	22,000 *) —	2,328,000 —
Upplands infanteriregemente	5 juni 1909	2,105,500 —	41,000 *) —	2,146,500 —
Skaraborgs regemente	3 dec. 1909	2,202,000 —	22,000 —	2,224,000 —
Bohusläns regemente	3 dec. 1909	2,310,500 —	16,930 —	2,327,430 —
Jönköpings regemente	23 dec. 1910	2,300,000 —	16,000 —	2,316,000 —

*) Uti denna summa hafva nu medtagits kostnader för gasledningar.

Stockholm den 14 mars 1911.

Arméns kasernbyggnadsnämnd:

P. AX. LINDAHL.

Ernst Lindh.

Bilaga nr 2
till Bilaga B.

Uppgift å de entreprenader, hvilka tills dato utlämnats vid de kasernbyggnadsarbeten, som äro underställda arméns kasernbyggnadsnämnd, äfvensom å beräknad och verklig kostnad för desamma.

I. Etablissementet för Kungl. Lifregementets grenadjärer invid Örebro.

- 1) *Entreprenad å schaktnings- och sprängningsarbeten samt uppförande af grund- och källarmurar i betong och grästen.*

Beräknad kostnad	kr.	146,391: 50
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	114,600: —
grundförstärkning	»	13,534: 95
öfriga extra arbeten	»	<u>4,272: 76</u>
	»	132,407: 71

- 2) *Entreprenad å uppförande och inredning af 26 större och mindre byggnader.*

Beräknad kostnad	»	1,364,700: 90
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	1,263,100: —
taktäckning å vissa byggnader	»	31,385: —
extra arbeten	»	<u>16,115: 60</u>
	»	1,310,600: 60

- 3) *Entreprenad å belysningsanläggningar m. m. i 19 st. byggnader jämte en del ytterbelysning.*

Beräknad kostnad	»	35,610: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	31,576: —

- 4) *Entreprenad å samtliga yttre och invändiga rörledningar för vatten och aflopp med tillbehör samt å schaktnings- och sprängningsarbeten för desamma.*

Beräknad kostnad	kr.	138,090: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	105,820: —

- 5) *Entreprenad å värmeledningsanläggningar m. m. uti kanslibyggnad, tre kasernhus, vakt- och arrestbyggnad, kokinrättningsbyggnad, gymnastik- och exercishus samt varmbad- och tvättnrättning.*

Beräknad kostnad	»	90,900: 60
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	75,600: —
extra arbeten	»	15: 90
	»	75,615: 90

II. Etablissementet för Kungl. Värmlands regemente invid *Karlstad*.

- 1) *Entreprenad å schaktnings-, sprängnings- och grundläggningsarbeten samt å leverans af sockelsten m. m.*

Beräknad kostnad	»	289,526: 75
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	223,000: —
diverse grund- och källarmurar i betong	»	11,700: —
sprängningsarbeten för rörkulvert	»	800: —
bergaffäckningsarbeten	»	8,613: 78
extra arbeten	»	346: 90
	»	244,460: 68

- 2) *Entreprenad å uppförande och inredning af 26 större och mindre byggnader.*

Beräknad kostnad	»	1,310,296: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	1,255,086: —
afdrag genom minskade arbeten	»	7,928: 04
	»	1,247,157: 96

- 3) *Entreprenad å elektrisk belysningsanläggning i 19 st. byggnader jämte en del ytterbelysning.*

Beräknad kostnad	»	36,951: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	29,100: —

- 4) *Entreprenad å värmeanläggningar m. m. uti kanslibyggnad, tre kasernhus, vakt- och arrestbyggnad, kokinrättningsbyggnad, gymnastik- och exercishus samt varmbad- och tvättinrättning.*

Beräknad kostnad	kr.	90,100: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	76,750: —

- 5) *Entreprenad å samtliga yttre och invändiga rörledningar för gas, vatten och aflopp med tillbehör samt å schaktnings- och sprängningsarbeten för desamma.*

Beräknad kostnad	»	140,650: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	122,250: —

III. Etablissementet för Kungl. Upplands infanteriregemente invid Uppsala.

- 1) *Entreprenad å schaktningsarbeten samt utförande af grund- och källarmurar i betong för kanslibyggnad, tre kasernhus, kokinrättningsbyggnad, ångpannehus, gymnastik- och exercishus, varmbad- och tvättinrättning samt en afträdesbyggnad.*

Beräknad kostnad	»	109,426: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	94,500: —
extra arbeten	»	4,629: —
	»	99,129: —

- 2) och 3) *Entreprenad å nedtagning, flyttning och uppsättning af den s. k. mellersta lägerhyddan samt å vatten- och afloppsledningar för samma byggnad.*

Beräknad kostnad	»	7,800: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma 2)	kr.	5,950: —
extra arbeten	»	1,330: —
entreprenadsumma 3)	»	505: —
	»	7,785: —

- 4) *Entreprenad å uppförande och inredande af kanslibyggnad, tre kasernhus, kokinrättningsbyggnad, ångpannehus, gymnastik- och exercishus, varmbad- och tvättinrättning samt en afträdesbyggnad.*

Beräknad kostnad	»	1,134,204: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	952,000: —
extra arbeten	»	9,503: 85
	»	961,503: 85

5) <i>Entreprenad å nedtagning, flyttning och uppsättning af ammunitionbyggnaden.</i>		
Beräknad kostnad	kr.	1,400: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	1,500: —
6) <i>Entreprenad å värmeledningsanläggningar m. m. uti kanslibyggnad, tre kasernhus, vakt- och arrestbyggnad, kokinnrättningsbyggnad, gymnastik- och exercishus samt varmbad- och tvättinnrättning.</i>		
Beräknad kostnad	»	92,200: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr. 74,980: —	
extra arbeten	» 170: 70	» 75,150: 70
7) <i>Entreprenad å belysningsanläggningar m. m. i 16 st. byggnader jämte en del ytterbelysning.</i>		
Beräknad kostnad	»	25,452: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	25,105: —
8) <i>Entreprenad å framdragande af hufvudvattenledning från Uppsala stads hufvudvattenledning vid Uppsala slott till etablissementet.</i>		
Beräknad kostnad	»	7,000: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	6,626: —
9) <i>Entreprenad å kulvertar af betong för ång- och återledningsrör mellan gymnastik- och exercishus, kokinnrättningsbyggnad, varmbad- och tvättinnrättning samt ångpannehus.</i>		
Beräknad kostnad	»	4,000: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	5,100: —
10) <i>Entreprenad å yttre och invändiga rörledningar för gas, vatten och aflopp med tillbehör i 14 st. byggnader.</i>		
Beräknad kostnad	»	107,920: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	71,799: 30

IV. Etablissementet för Kungl. Bohusläns regemente invid Uddevalla.

1) <i>Entreprenad å schaktnings- och sprängningsarbeten samt grund- och källarmurar af gråsten för 11 st. byggnader.</i>		
Beräknad kostnad	»	140,797: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr. 105,000: —	
extra arbeten	» 677: —	» 105,677: —

- 2) *Entreprenad å sprängningsarbeten för rörgrafvar, återfullning i grafvarna samt anordnande af s. k. rösmur af sten.*

Beräknad kostnad	kr.	32,600: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	24,000: —
extra arbeten	»	101: 36
		24,101: 36

- 3) *Entreprenad å leverans af sockelsten och yttertrappor till 17 st. byggnader.*

Beräknad kostnad	»	32,008: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	32,359: —

- 4) *Entreprenad å grundläggningsarbeten för 8 st. byggnader samt å uppförande och inredande af 25 st. större och mindre byggnader.*

Beräknad kostnad	»	1,402,290: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	1,383,160: —

- 5) *Entreprenad å schaktnings-, sprängnings- och grundläggningsarbeten för 5 st. byggnader.*

Beräknad kostnad	»	14,143: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	»	15,000: —

V. Etablissementet för Kungl. Skaraborgs regemente invid *Sköfde*.

- 1) *Entreprenad å uppförande och inredande af 25 st. större och mindre byggnader.*

Beräknad kostnad	»	1,461,469: —
Verklig kostnad: entreprenadsumma	kr.	1,273,000: —
matjordsaftäckning å kasern-området	»	15,273: 60
afdrag genom minskade arbeten	»	826: 19
		1,287,447: 41

Stockholm i nov. 1910.

Arméns kasernbyggnadsnämnd;

P. AX. LINDAHL.

Summa beräknad kostnad	kr.	8,216,726: —
» verklig kostnad	»	7,477,182: 47
Skillnad	kr.	739,543: 53

Ernst Lindh.

Bilaga C.

Till Chefen för Kungl. Landtförsvarsdepartementet,
Herr Statsrådet m. m. O. B. Malm.

Anbefalld att aflämna några ytterligare uppgifter angående Arméns Kasernbyggnadsnämnds verksamhet till dato, får jag härmed till kompletterande af mina uppgifter af den 14 dennes härmed vördsamt meddela följande:

1) Entreprenader aftalade efter den 1 november 1910.

Som endast några smärre aftal angående leverans af ångpannor och köksinredning för Kungl. Upplands infanteriregementes etablissement samt angående utförande af rörkulvertar, en stödmur m. m. förekommit, för hvilka arbeten kostnaderna kunna anses vara af jämförelsevis underordnad betydelse — medtog jag icke dessa arbeten uti föregående rapport, då tiden för aflämnande af ett utdrag ur räkenskaperna var för kort tillmätt.

Å närlagda bilaga n:r 1 upptagas emellertid dessa arbeten.

2) Förberedelser för blifvande anläggningar.

Utom de i skrifvelsen af den 14 dennes omnämnda preliminära aftalen hafva för återstående fem städer, vid hvilka kaserner skola förläggas, en del förberedelser för desamma blifvit gjorda.

Efter besök på de olika platserna har jag med därvarande myndigheter träffat förberedande aftal angående ordnandet af gas-, vatten och elektrisk belysning, för hvilket ändamål de olika städerna genom kontrakt med Kungl. Maj:t och Kronan åtagit sig att göra en del utvidgningar och förändringar af sina vattenverk, belysningsverk m. m., och hvarom man i allmänhet önskat få uppgifter så tidigt i förväg, att man kunnat fördela de ofta nog afsevärda kostnaderna för hithörande arbeten på flera år, innan leverans af vatten, gas eller elektrisk ström till kasernetablissementen kan påbörjas.

Sålunda hafva förhandlingar förts med vederbörande myndigheter i *Kristianstad* beträffande hithörande frågor, och har staden förklarat sig skola snarast utlägga den väg, som erfordras för det därstädes tillämnade etablissementet, samt söka vidtaga nödiga åtgärder för den i denna stad svärlösta afloppsfrågan.

I *Vänersborg* har man redan utlagt en blifvande gata från staden till kasernområdet för Kungl. Västgöta regemente och i densamma nedlagt gas- och vattenledningsrör.

I *Växjö* hafva jämväl förhandlingar förts angående ifrågavarande förhållanden, och torde stadens myndigheter för närvarande ägna tid åt lösningen af dessa frågor.

I *Strängnäs* hafva förberedande underhandlingar förts angående anordnande af vatten, elektrisk belysning och aflopp, för hvilket sistnämnda staden torde komma att fordra något slags reningsverk, och har staden å en längre sträcka utlagt den väg, som densamma enligt kontrakt med Kronan förbundit sig att i god tid hafva i ordning fram till etablissementet för Kungl. Södermanlands regemente.

För staden *Lund* hafva liknande underhandlingar angående leverans af vatten och elektrisk belysning förts, i öfverensstämmelse med hvilka staden förklarar sig skola göra förberedelser, hvarjämte afloppsfrågan varit under behandling och af staden torde förberedas.

Huru långt man på de här ofvan fem omnämnda platserna framskridit med de arbeten, som för de olika anordningarna erfordras, kan jag för närvarande ej uppgifva, då några skriftliga underhandlingar ännu icke förts, enär ifrågavarande kasernanläggningar icke skola detaljbehandlas förrän i slutet af detta och under nästkommande år.

Stockholm den 18 mars 1911.

P. Ax. Lindahl.

*Bilaga nr 1
till Bilaga C.*

Uppgift å de beräknade och verkliga kostnaderna för de
entreprenader, hvilka utlämnats under tiden 1
november 1910 till dato.

I. **Etablissemnet för Kungl. Lifregementets grenadjärer
invid Örebro.**

6) *Entreprenad å utvändiga rörkulvertar:*

Beräknad kostnad.....	kr.	1,650:—
Verklig »	»	3,450:—

Obs.! Att den verkliga kostnaden öfverstiger den beräknade beror på företagna ändringar vid detaljstudier.

II. **Etablissemnet för Kungl. Värmlands infanteri-
regemente invid Karlstad.**

6) *Entreprenad å utvändiga rörkulvertar:*

Beräknad kostnad	kr.	3,950:—
Verklig » sprängning	kr.	800:—
kulvertar	»	1,756:—
		2,556:—

III. Etablissementet för Kungl. Upplands infanteri-
regemente invid *Uppsala*.

11) *Entreprenad å stödmur:*

Verklig kostnad kr. 13,153: —

Obs! Beräknad kostnad är upptagen bland planeringsarbeten
m. m.

12) *Entreprenad å ångpanneanläggning.*

Beräknad kostnad kr. 20,704: —

Verklig » » 21,200: —

13) *Entreprenad å ångköksinredning.*

Beräknad kostnad kr. 29,318: —

Verklig » » 25,940: —

Summa beräknad kostnad kr. 55,622: —

» verklig » » 53,146: —

Skillnad kr. 2,476: —

Stockholm den 18 mars 1911.

P. AX. LINDAHL.

Ernst Lindh.

Bilaga D.

Uppgift angående träffade aftal för förläggning af nedanstående truppförband:

Kungl. Lifregementets grenadjärer.....	enl. aftal den	$\frac{1^0}{4}$ & $\frac{2^2}{5}$	1907.
» 1. Lifgrenadjärregementet	» » »	$\frac{2^8}{10}$ & $\frac{6}{11}$	1097.
» 2. d:o	» » »	$\frac{13 \& 21}{10}$	1908.
» Västgöta regemente	» » »	$\frac{25 \& 28}{11}$	1906.
» Upplands infanteriregemente			Kronomark.
» Skaraborgs regemente.....	enligt aftal den	$\frac{2^9}{11}$ & $\frac{5}{12}$	1906, $\frac{1^3}{5}$ & $\frac{1^5}{6}$
» Södermanlands »	» » »	$\frac{18 \& 27}{1}$	1907.
» Kronobergs »	» » »	$\frac{20 \& 31}{1}$	1908.
» Jönköpings »	» » »	$\frac{3^0}{9}$ & $\frac{2}{10}$	1907.
» Älfsborgs »	» » »	$\frac{2^7}{3}$ & $\frac{1^0}{4}$	1907.
» Bohusläns »	» » »	$\frac{11 \& 17}{7}$	1907, $\frac{1^4}{5}$
» Kalmar »	» » »	... $\frac{2^1}{6}$ & $\frac{3}{7}$	1907, $\frac{5 \& 16}{11}$
» Värmlands »	» » »		$\frac{6}{3}$ 1907.
» N:a Skånska inf.»	» » »	$\frac{15 \& 28}{2}$	1908.
» S:a » »	» » »	$\frac{15 \& 22}{11}$	1907.

Stockholm den 17 mars 1911.

ERNST ENESTRÖM.

Adjutant vid fort.-dep:ts mil. byrå.